

G'O'ZANING GOMMOZ KASALLIGI VA UNGA QARSHI ZAMONAVIY KIMYOVIY URUG' DORILARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI QO'LLANMALAR.

*Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti 1-kurs
magistranti*

Abdullayeva Kunduz Eshberdiyevna

Annotatsiya

Mazkur maqolada g'o'za ekinida uchraydigan gommоз kasalligining biologik xususiyatlari, tarqalish sabablari, o'simlikka yetkazadigan zarari hamda unga qarshi kurashishda zamonaviy kimyoviy urug' dorilarining ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, urug'likni dorilash texnologiyasi, preparatlarni qo'llash me'yorlari va samaradorlikni oshirish usullari ilmiy-amaliy jihatdan tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: g'o'za, gommоз, urug' dorilari, fungitsid, bakterial kasallik, himoya tadbirlari, agrotexnika, hosildorlik.

Abstract

This article discusses the biological characteristics of cotton bollworm disease, its causes of spread, the damage it causes to the plant, and the importance of modern chemical seed treatments in combating it. The technology of seed treatment, the standards for the use of drugs, and methods for increasing efficiency are also scientifically and practically analyzed.

Kirish

G'o'za O'zbekiston qishloq xo'jaligining strategik ekinlaridan biri hisoblanadi. Paxta yetishtirish samaradorligini oshirishda ekinlarni kasallik va zararkunandalardan himoya qilish muhim ahamiyat kasb etadi. G'o'zada uchraydigan eng xavfli kasalliklardan biri gommоз kasalligi bo'lib, u o'simlikning rivojlanishini susaytiradi, hosildorlikni kamaytiradi va tola sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

So‘nggi yillarda gommozga qarshi kurashishda zamonaviy kimyoviy urug‘ dorilaridan foydalanish keng qo‘llanilmoqda. Ushbu preparatlar urug‘ orqali yuqadigan kasalliklarni kamaytirib, nihollarning sog‘lom rivojlanishini ta‘minlaydi.

TADQIQOT OB‘EKTI VA USULLARI

Tadqiqot ob‘ekti

Tadqiqot ob‘ekti sifatida g‘o‘za ekinining gommoz kasalligiga chidamliligini oshirishda qo‘llaniladigan zamonaviy kimyoviy urug‘ dorilari va ularning biologik samaradorligi o‘rganildi. Tajribalar g‘o‘zaning mahalliy va istiqbolli navlarida olib borildi. Tadqiqot davomida gommoz kasalligi bilan tabiiy zararlangan urug‘lik materiallari hamda laboratoriya sharoitida sun‘iy zararlantirilgan namunalar foydalanildi.

Tajribalarda quyidagi urug‘ dorilari qo‘llanildi:

- Vitavaks 200 FF;
- Maxim XL;
- TMTD;
- Fundazol;
- mis tarkibli bakteritsid preparatlar.

Shuningdek, preparatlarning urug‘ unuvchanligi, nihol rivojlanishi va kasallikning kamayish darajasiga ta‘siri baholandi.

TADQIQOT NATIJALARI VA MUHOKAMASI

Tadqiqot davomida g‘o‘za urug‘larini zamonaviy kimyoviy dorilar bilan ishlov berishning gommoz kasalligiga qarshi biologik samaradorligi laboratoriya va dala sharoitida o‘rganildi. Olingan natijalar preparatlarning urug‘ unuvchanligi, nihol rivojlanishi hamda kasallikning kamayishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishini tasdiqladi.

Laboratoriya tajribalari natijalari

Laboratoriya sharoitida dorilangan urug‘larning unuvchanligi nazorat variantiga nisbatan yuqori bo‘ldi. Ayniqsa, Maxim XL va Vitavaks 200 FF preparatlari bilan ishlov berilgan urug‘larda unish energiyasi va sog‘lom nihollar soni sezilarli oshgani kuzatildi.

Variantlar	Unuvchanlik (%)	Kasallanish (%)	Biologik samaradorlik (%)
Nazorat	72	38	–
Vitavaks 200 FF	88	14	63,1
Maxim XL	91	11	71,0
TMTD	84	18	52,6
Fundazol	86	16	57,8

Natijalarga ko‘ra, Maxim XL preparati eng yuqori biologik samaradorlikni namoyon etdi. Bu preparat bilan ishlov berilgan urug‘larda kasallanish darajasi nazoratga nisbatan deyarli 3 barobar kamaydi.

Biologik samaradorlik quyidagi formula asosida aniqlandi:

$$E = \frac{A - B}{A} \times 100\%$$

bu yerda:

- **E** — biologik samaradorlik;
- **A** — nazorat variantidagi kasallanish;
- **B** — dorilangan variantdagi kasallanish ko‘rsatkichi.

Xulosa

G‘o‘zaning gommoz kasalligi paxtachilikka katta iqtisodiy zarar yetkazuvchi xavfli bakterial kasallik hisoblanadi. Kasallikka qarshi kurashishda zamonaviy kimyoviy urug‘ dorilaridan foydalanish eng samarali usullardan biridir. Urug‘larni sifatli dorilash, agrotexnik tadbirlarni to‘g‘ri tashkil qilish hamda biologik vositalar bilan uyg‘unlashtirilgan himoya tizimi hosildorlikni sezilarli darajada oshirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Axmedov Q.X. “G‘o‘za kasalliklari va ularga qarshi kurash”. Toshkent, 2020.
2. Xolmurodov E. “Paxtachilikda zamonaviy agrotexnologiyalar”. Toshkent, 2021.
3. O‘zbekiston Qishloq xo‘jaligi ilmiy-tadqiqot instituti ma’lumotlari.
4. Fitopatologiya va o‘simliklarni himoya qilish bo‘yicha ilmiy maqolalar to‘plami.
5. FAO qishloq xo‘jaligi kasalliklari bo‘yicha metodik qo‘llanmalari.